

TIDNÄRAN

Osynlighetshättan.

Historia sedd inifrån, av Elin Wägner.

»— Ty nu tänker jag mest på underligt det är, att bakom den som alltid skriver och talar, nästan alltid står någon lyst, okänd — eller kanske förkladd — varede, någon som varken syns eller talar eller skriver, men som bär och hjälper den där store, beundrade, fast med osynlighetshättan säkert på! För en man har det ibland varit hans hustru. Men det kan också ha varit en ringa vän eller en hängiven tjänare. Det kan också vara någon som är död, kanske för länge sen, men som alltid är med ändå.»

Detta citat ur Emilia Fogelklous nylutiga essaysamling: »Den allra vanligaste människans», får en särskild belysning och mening om man sammanställer det med hennes bidrag i Lindbladska förlagets nya samling Högkomster och minnen, i år ägnade Karlfeildt och Söderblom.

Tron på »de stora namnlösa, som leva sitt liv i otäckliga djup» och som bilda den hemlighetsfulla grunden och förutsättningen för de verk

som de synliga hjärtarna få utföra, kommer alltid fram i indisk mystik. Emilia Fogelkou har fört in den i vår historia, ja, överallt där hon forskat i historien. Hon har fört den in i nuets liv, så som hon gör det här i sin uppsats, som bär som en förkladdad den torra titeln: Från Olaus Petri-stiftelsens grundläggning och tidigare arbetssår.

Detta kan hon göra därför att hon är hemmastad i den vanliga värld, som, är nedsänk i den vanliga världen men så svår att hitta därför att den aldrig annonserar, reklamerar eller ropar för att väcka uppmärksamhet.

Hennes bidrag i samlingen som för övrigt bildar ett mycket intressant tidsdokument, karaktäristiskt för bidragsvärderna och skildringarnas föremål, blir därför berättelsen om en okänd, till denna dag fullkomligt okänd kvinna som gav initiativ och medlen till Nathan Söderbloms förberedande ekumeniska arbete genom Olaus Petri-stiftelsen.

(Forts. å sid. 4.)

Yrkesval och kriminalitet.

Rön och iakttagelser från Österrikes Bona.

Av ELSA BJORKMAN-GOLDSCHMIDT.

I nte långt ifrån Wien ligger det gamla slottet Kaiser Eberdorf, numera ett ungdomsfängelse, en uppfostringsanstalt, ett läringshem, hur man vill kalla det. Vart och ett av namnen är betecknande, men även alla tre tillsammans.

En »Svindlar»-typ.

Till Kaiser Eberdorf-komplex ungdomliga brottningar vars ålder skyddar dem för den allmänna rättvisan, men som av »Jugendgericht» (ungdomsdomsrådet) döms till fängelsestraff — även vanstämmande, unga lödrivare, törnynda lärjungar och »bittbars» som inte böra hemska någonsans. Från 8 till 18 års ålder kunna alla dessa kategorier hänvisas till uppfostringshemmet för gossar i Kaiser Eberdorf.

Ledningen känner naturligtvis till vad som fört de olika pojkarna till detta hem — men det är en sak som principfäst hålles absolut hemligt. Från det ögonblick pojkten inträder i hemmet talar aldrig mera drömm och pojkarna är

sinsmellan ej grupperade därefter. Det förlutna är som utstrukt och fullt möjligt till ett »nytt liv» erbjudes. Jugendgericht har också lyckats genomdriva den »akta villkorliga domen», d. v. s. sker inget återfall under tiden i Kaiser Eberdorf så är fallet fullständig upplösning — återföres ej mera i polisens omhert. Det är också överlämt åt hemska ledning att avgöra om en försök skall anmälas eller ej.

Statistiken över pojkarnas härkomst talar ett tydligt och ganska hemsat skif: 51 % av de unga brottslingarna är o. s. k. krigsorfvar (43 % stupade ledare, 8 % krigsorfvar — ledarna i krigsorfvar), 30 % av föräldrarna är beviljande drinkare, ungefär 10 % av pojkarna veta ingenting om sina dagars uppvox och 14 % ha aldrig hört en egen sång! Hemmet rymmer för närvarande 300 elever men det är meningen att komma upp till närmare 1,000.

Dessa inredning är allt annat än ljuvös. De stora sovsalarna i det gamla slottets valvade hallar är överfyllda. (En stövning är under arbete.) Sängarna se ganska torliga ut; hallmadrassar överdragna med grovt tyg, en liten kudde och två skäliga tunnna filtar. Händerna som hänger vid varje sång är ej obehagligt het. Torftigheten är emellertid på intet vis princip — anstalten är inte rik och alla pengar gå först och främst åt till maskiner, verktyg och material i arbetsalarna. Dessa ge där emott tryck av stor trivsamhet, det är glada och ljusa rum, väl uppvärmda. Här är vi framme vid Kaiser Eberdorfs ledande tank: arbete och intresse för arbetet. Det riktiga arbetet är den riktiga människan. Det är på denna punkt som Kaiser Eberdorfs samlat så många märkliga rön och nått så uppspennande resultat att anstaltens rykte har »spritt» över hela Europa.

Förutom lärare och hanteringslärare har skolan även en s. k. yrkesrådgivare, ingenjörs Schürer v. Waldheim, och det är till honom jag har fått vända mig och för närmare upplysningar. Till min stora förvåning tag jag emot på flytande svenskt! Herr Schürer har nämligen

(Forts. å sid. 4.)

En ny utrikespolitik.

»A vrstningen får ej pågå i smigelsfart» heter det i rubriken till Social-Demokraternas redogörelse för partiutstyrelsens uttalande över de avrustningsmotioner, som inkommit till socialdemokratiska riksdagen.

Det är mycket riktigt och bra sagt, och ingen skall heller förneka partiutstyrelsens rätt att säga att de socialdemokratiska partierna »sedan länge energiskt arbetat i avrustningslinjen». Men en sådan påminnelse om vad fordom gjorts, skulle alltså icke ha varit behövligt för en partiutstyrelse som sagt ifrå om den angående något skulle göras för avrustningen nu. Och det anses den inte. Det är vad vi vela förut, men här står det igen i en kort och oförgömlig formulering, »Någon anledning till ett ständpunktstagande (i avrustningsfrågan) förtigger dessförinnan icke» (d. v. s. icke innan försvarskommisionen avslutat sitt arbete omkring 1935).

Ingen anledning! O, Herre Gud. Samarbetskommittén för fredsfördrag har lyckats i en annan uppfattning. Den har helt enkelt börjat driva utrikespolitiken på sista tiden. Den har i sams med 233,000 medlemmar vänt sig till härvärande kinesiska och japanska ministern med en erinran om att den svenska opinionen står bakom Folkförbundet i dess ansträngningar att tillägga konflikten mellan de båda orientalska makterna och givit Rådet ordförande, Briand, en uppmaning till ett tacksamhetstelegram.

För vår del skulle vi kanske ställt oss en ang litet betänksamma och åtminstone säkerligen lösliga inför dessa erinringar till Japan och Kina att göra sin förbundenliga plikt, om icke det hänt att samarbetskommittén — som härvid har det stora flertalet anslutna föreningar med sig — samtidigt gått rakt på ett svenskt problem och vänt sig till regeringen med begäran om att vi här i Sverige måtte helt enkelt ta 5 % av vår försvarsbudget och ställa dessa miljoner till nationernas förbunds förfogande »att av detta samman användas för bespridande av nationer som åsamkats oförvällad skada genom naturkatastrofer och dylikt.»

motiveringen till sin begäran anger samarbetskommittén att den därvid närmast tänkt på den stora översvämningen i Kina och dess offer. Detta gör det möjligt att över huvud taga upp rösterna till den japansk-kinesiska frågan.

Samarbetskommitténs skrivelse till regeringen är säkerligen den första i sitt slag. Åtminstone är det oss icke bekant att svenska regeringens tidigare ått motvågs en allvarig hävande så om att få försvarsanslaget en bestämd summa för att skänka den till nödlidande i andra länder. Att även dessa miljoner i verkligheten skulle i djupare mening bli använda i försvarssyfte — det är en ny tanke, så ny till flertalet har svårt att fatta den. Mången, som skulle vara med om att ge hela eller halva eller åtminstone tiotonde av fjärde huvudtiteln till våra egen arbetslösa, upprepar sig mot idén att kasta dessa pengar på kineserna som icke äro så nära till det. En sådan reaktion som är fullt naturlig, kan endast bemötas med en erinran om att arbetslöshetsens orsaker äro internationella och kräva internationella åtgärder, samtidigt med hjälps nationell till de individer som drabbats av den.

Men sin skrivelse har samarbetskommittén velat ge ett exempel på vad menas med en ny positiv försvarspolitik. Där ligger dess värde.

Ordföranden i samarbetskommittén är kapten C. J. Brunskog. Såsom militär är han säkerligen beredd att svara på frågan från vilka poster i fjärde huvudtiteln, de 6 å 7 miljonerna skulle kunna tas. Vi ha ju en mycket hög utgiftslästa för vår krigsberedskap i förhållande till vår fölkömlängd, så att det torde inte vara omöjligt att spara på anslaget till övningar och rymskalföringar.

Den enkle lekmanen läser i dessa dagar om att paradonormer för truppbands skall slopas från och med 1 januari nästa år och att den personliga paradeduniformen skall bestå av ett blått skärp, som generalpersoner ett förenklat skärp. Han undrar då om inte även här finns någon möjlighet att göra besparingar.

Deviner.

Om straffet i uppfostran.

Det här är för ett par veckor sedan i en sydsvensk stad, att en tretonårig pojke sköt sig på skolgården, efter att ha fått fem varningar med sig hem till Märtenstevan. Om förhållandet mellan pojken, hans lärare och föräldrar meddelas inte ofördelaktigt. Där skulle inte ha varit fråga om några bestraffande åtgärder från föräldrarnas sida för de dåliga betygen. Gossens försvilvan kom som en fullständig överraskning.

Här kastas åter ett blottis över den harnsliga värld, där katastroferna få proportioner, som en vuxen aldrig kan genomskåda. Där sätter man till livet för att rädda sig undan den oduglighetenskänga, som gör det outhärdligt. Förhållandet till straff och beröm inom denna känsliga värld är också ett kapitel, som systemlärd psykologerna i mycket hög grad.

Berlinpsykologen. De straffade och de ostraffade — de onöda och de goda. Det är inte sagt att man med straffen uppstår det mål, som från början var meningen med uppfostran, men uppdelningen åstadkommer man alltid, med allt vad därtill hör av intensiv ångest- och skamkänslor, isolering, medvetande om att inte vara ålskad å den ena sidan, å den andra trygghet, tillfredsställelse med sig själv, stothet och känsla av eget värde och omtyckt. Dessa verkningar följa alltid med straffet, även om det inte föregås under gamla former, såsom t. ex. stryk eller skamvrå. En liknande verkan kan också det överdrivna berömmet ha i uppfostran: jag duger inte, jag har inte fått beröm som alla andra får.

I ett specialnummer helt ägnat straffets rön till uppfostran, av Tidsskrift för Psykoanalytisk Pedagogik, som ges ut i Wien, förekommer en uppsats av en lärare, som inom ett industrisamhälle gjort undersökningar i en folkskola över barnens sätt att reagera inför kroppsig åga. Barnen finga själva besvara vissa

(Forts. å sid. 3.)

Kronans sjunkande värde.

En väg ur avrustningslabyrinten.

Osynlighetshättan.
Av Elin Wägner.

Yrkesval och kriminalitet.
Ett besök vid Österrikes Bona.
Av Elsa Björkman-Goldschmidt.

Straffet i uppfostran.
Några moderna psykologer ha uttalt sig.

En utmärkt läsebok:
Gustav Cassel:
Pennyngsländets utveckling.

Från London till Paris.
Av Ulf Brandell.

Vad har hänt?

NATIONALMUSEUM HAR ÖPPNAT en utställning av barnteckningar. Det är 7-15-åringar från folkskolor i Stockholm, Göteborg och Gävle, som visa vad gemensnittsbarn förmå under lämplig ledning. D. v. s. i detta fall huvudsaken från föräldrarnas »ombildning» från föräldrarnas sida. Det är mycket vackra saker, som ställas ut. Färgerna äro överdådiga, säkra, djärva. Fantasin gränslös — motiven växla från sagokänt till Moses med flera tavor, Jakobs dröm, modern storstad. Utställningen bör intressera människor från de mest skilda områden.

KINESISK-JAPANSKA KONFLIKTEN har fortskridit så långt, att de båda ländernas delegater inför Folkförbundets sammanträde i Paris gjort följande fredliga meddelanden: Inga nya kinesiska truppkoncentrationer ha företagits. De japanska trupperna gå tillbaka, trafikerna är normal på öst-kinesiska järnvägar.

Japans ställning har under tiden värlats i Mandtschuriet. Kollongpakten blir inte längre nämnt under Parisförhandlingarna. Folkförbundets avgörande är ovisst. Om Japan hade beräknat att vinna sitt syfte med våld, därför att det på fredlig väg aldrig skulle tillerkännas makten i Mandtschuriet; och om Japan skulle lyckas på den vägen — väntas att Folkförbundet att säga till sitt försvar?

SEDAN HANDELSMINISTER RUNCIMANS förslag om 100 procentiga tilläggsstullar för vissa varor, som importerats i »normal mängd», gått igenom i engelska parlamentet, har högerpartiets jordbrukskommitté begärt motsvarande skydd för jordbruksprodukter. Höga stullar för järn- och stålvaror väntas. Samtidigt protesterar regeringen mot de nödfällstullar, som genomförts i Frankrike. Situationen är lärorik!

Europas tullmurar.

Veckovardien

"Ett drama som ompänner jordklotet."

Penningsväsendets utveckling.

Gustav Cassel: Grunddragen i penningväsendets utveckling. Kooperativa förbundets bokträng. Kr. 21.—

Det är ett drama, som ompänner jordklotet och omfattar tusentals, vars akter här på 168 sidor framförs i klassiskt strång och kritikalisk form. Ett drama, där man ser möjligheten under ständiga misstag och oerhörda lidanden brottas med att skapa en fast världsmätare och ett internationellt betalningssystem. Det måste vara ett sållat föredrag för en forskare, vars centrala intressen alltid legat på penning-, prisbildnings- och kapitalteoriernas område, att låta just just nu och gripa in i händelserna i den period i världens historia, då just penningproblemen varit i den aktuella politikens brännpunkt som aldrig för. Särskilt efter 1914 har vi världen varit som ett enda väldigt laboratorium, där det varit forskarnas hjälpa blika försvärg till ett experimenterande med valutor i tillitslösa oömskad utsträckning.

Här få vi nu i stora linjer följa den gigantiska utveckling penningväsendet gått igenom, för att den privata handeln med purpur och lador skulle kunna växa till en världshushållning, där alla världslära byta ett dagliga bröd med varandra. Sagan börjar då på en skön kitted värld, där till tolv oxar och en stöjkänning kvinna till fyra — och där ringar med guldsprålar — den tidens plånböcker — i den urgrå förenade grävan ner i de rika gravar.

Sedan följer andra aktens, mynnas utflöde i Tede Arkunderatid & Kr. Vj så mycket klart för oss de 17 veder-måder och 111 besvärligheter, som måste övervinas innan statsmakterna lärde sig präglad mynt, som voro fullvärdiga och som stannade kvar i rörelsen, tills man så omslår — med England som föregångsland! — efter Napoleonkrigen seglar in i det

serlign på handen att England även efter kriget öst vidmakthålla sin ställning som världens bankir och gjort sitt bästa för att skaffa centralbankens kredit, fast ofta med ömt framföret. Frankrike har däremot i första hand använt sina pengar till det egna landets rekonstruktion och modernisering — men kommer väl att mera engagera sig på den internationella marknaderna — fast knappast någon något lykt lät. Äs presens att döma har avogelien och misärskamheten mot Tykland löst på Paris är varit så stor som nu. Överallt på många orter man varnande affischer med stähl-besparningar och tysk militär. Det är en märkelig blandning av motstånd och fruktan som besitar till ett ständigt: för-utse av behållans!

Paris i november.
L. H. Brundall.

s. k. guldmyntfotens trygga hamm. Guldmyntfoten, det innebär då fri prägningsrätt för alla som ägde guld, fri guldspeck och en inre cirkulation av guldmynt med full laglig betalningskraft. Penningsvärde kunde då ej sjunka under eller stiga över värdet av den mängd guld det innehöll och guldet eger värde underdöjligt tämligen små förändringar allt efter rikligare eller knappare tillförelse på guld i världen.

I tredje aktens se vi det väldiga moderna bankväsendet växa fram. Guldkonventionen blir onödig genom bankernas kassahållning samt check- och clearingssystemets fulländning. Sedlar utan full täckning börja utsläppas, bankkredit tillskapas. När man nu kommit så långt har därmed guldmyntfotens natur i grund förändrats. Mängden av betalningsmedel regleras inte automatiskt genom att guldet strömmar in i och ut ur landet. — Värdet av sedlarna bestämmas väsentligen av knapetheten i sedelcirkulationen och riksbankens guldsreserv har endast — den betydelsen att möjliggöra en omedelbar inlösnings av sedlar, som redan genom sin knapphet praktiskt är lika löslidiga med guld. — Begränsningen sker genom en medveten reglering av diskontot! — d. v. s. det pris, som centralbanken i begär för sina förstorkt och lär kommer nu fört, in på hela den så omedelbar diskontopolitiken betydelse, på växelkursernas bestämningsgrunder och på nödvängheten av att riksbanken så vitt möjligt håller den gemensamtliga prislägen konstant.

Fjärde aktens i dramet handlar om de sju år valornas tid, krigs- och krisåren, då sedlarna fullständigt löstes från varje samband med guldet. Det var då icke träga om att geiva dem ett bestämt värde i förhållande till guld, utan problemet gällde att hålla sedelcirkulationen tillräckligt knapp för att varupriserna skulle förbli konstant. Fört visar upp att problemet under vissa villkor kan lösas, men också hur oerhördt det syndades emot detta program och med vilka fruktansvärda följder.

Vi ciraras om inflationstiden, då man gav ut så mycket papperspengar för att betala krigsskulderna, till milliarder av kronor lågo i rännestruket som avskräde; och om den lika fruktansvärda deflationstiden, som följde med åstramning av krediten, höjande av penningens köpkraft, sänkning av prislägen med vil åtföljande lön för företagarna och öblygg arbetslöshet. Så stöter man inför stabiliseringsproblemen och guldmyntfotens uppträdande på nytt. Början gjordes då England (äfter först av alla) knöt punktet fast vid guldet år 1925.

Böcker.

L. Panstjerne: Petrija och kloken. Axel Holström. 1:75.
På grund av bristande betäsenhet på området vet jag inte, om ungdomslitteraturen numera är lika livrig och verklighetsfäst över lag, som den var i min barndom. Säkert är emellertid, att ovannämnda sovjetiska barbok i sitt slag är ett litet mästerverk. Förfaget uppvisar för att lugna målsmänna, ett boken skänkar all politik tendens. Tendensen är emellertid ytterst genomtänkt men acceptabel även för en barnens psyke. Den är underberedd. Det vidla barnet Petrija kärlek till guldklockan, som han kommit över i fängsel, är det gamla egostiska äganderättbegreppet. På Klara Zetkin-anstalten uppfödas han emellertid till en äkta ansvarsvardande kollektivist och skänker tillika guldklockan. Man här därvid också veta, hur den ryska landsorgeriska de vilka barnets problem. På ett konstnärligt fint sätt har Panstjerne gett sin berättelse en social innebörd, samtidigt som han gjort den rolig och underhållande. De många teckningarna av Irina Fok, som troget avslöjar sig till sätten och stämningen, äro boken värde ytterligare.

Den tredje Petrija bit en tryf för den produktiva ryska ungdomen, som uppvisar till ordning, frimodighet, handlingskraft. Svenska barn kunna gott få höra, att det ryska folket består av människor som de själva, och få en aning om vad som sker där borta. I skolorna söker man som helst angöra dem till en sterilt negativ inställning till varsin fiende. — N. R.

Men allt feni i detta drama är kanske ändå den mest spännande, och för den här ridan ännu icke gått ned. Vad det nu innerst gäller är icke valtorernas avvikelser från guldvärdet utan guldet egna värdeerter. Den djupaste svårigheten med guldmyntfotensystemet är att guldtilförelsen i världen sannolikt ej kan hålla jämna steg med den väldiga och ständigt växande efterfrågan. Och kan den ej det, då i måste knapetheten på guld öka guldet värde och trycka med priserna, så att vi ha då möjligt en hopplos och ånolös depression i hela världens näringslivet. Det är detta faktum som fört betecknar som guldmyntfotens paradox. Det kan, säger han, om man ser saken på mycket lång sikt, bli omöjligt att upprätthålla guldmyntfoten. Den tid kan komma — då det blir guldet tvärt om skjutats så sidan och då världens penningväsendet måste bygga på en annan — betalningsmedelsförsörjning, som befriats från varje beroende av en för penningväsendet ändra i grunden så oväsentligt sak som tillgången på en viss metall. —

Men ännu är vi inte där, ännu skulle guldet nö råcka, om blott världens centralbanker kunde enas om en förtägg stabiliseringspolitiska. Härmed kommer författaren in på den nuvarande krisens centrala orsaker: guldet ödesdigra internationella strömningar, närmast föranledda av orimliga skadedänsningar.

Alban Keyser: Valsarinn. En berättelse om säng och kärlek. Seelg & Co. Kr. 51.—

Föreliggande berättelse handlar om en slangeras väg mot världsbekändhet. Förl. uppehåller sig katekiskt vid beskrivningen av olika apparater och det underbara sätt på vilket den sköna slangeran lärar sina, berömda provostor. Utöver detta är det också ett finaste en anledning varför boken äls blivit skriven. Det är i varje fall knappast för läsarens nöjes skull.

Elisabeth Bergstrand-Poulsen: Den rika vardagen. Nordstedt & Söner. Kr. 4:75.

Den rika vardagens beskriver hur stryget en sund människa trivs på jordens. Huru härligt hon levde i sitt hårda och livna arbete med jord och djur och skörd och blommor nere i Värebygdens. Det är alltså en förstått på författarnas uppmärksamhet från de gamla satta hävorna, föret skildrade i *Arbetets och Vårdomens* samt *Levets och drets fästingar*. Ett innerligt ljus skiner över alla dessa hedersmänniskor och deras vär, och det framhåller ytterligare genom de idylliska känslor, som pryda boken. Kanse är dock detta värna skimmer mindre en specialitet för Värebygdens än ett uttryck för den barnomsorgens som för en människa ute i världen kan komma också de vardagliga ting att le till som en ogrundat lyckas tillbehör.

I varje fall är det säkert många som skola bli glada att denna Elisabeth Bergstrand-Poulsens nya bok.

SINGER SYMASKINER ÄRO OJÄMFÖRLIGT DE BÄSTA

Om straffet i uppfostran.

(Forts. fr. sid. 1.)
Trägor, om man bör slå barn, eller om det finns bättre slags straff, följderna av för mycket stryk, om de kunde beskriva vad de själva känt, när de fått stryk.

Av 89 sguor och 83 flickor mellan 11 och 14 år ha endast 9 gossar ansett att stryk bör förekomma. Skälen emot väisa från att slet det gör, var att skadligt och är oövrigt, till allt man slår bara djur, och barn är inga djur — man blir bara dumare och kommer inte ihåg vad man skall — man måste kunna klara sig utan stryks. Ganska gripande äro de svar som beskriva den våldsamma trotsinställningen till barnets sida när det agas, hämndlysnad och öbbsönsningar gentemot föräldrarna, med därav följande ånger.

På detta sätt kommer uppfostran att förrigga med onödig missushållning med de uppfostrande krafterna. Denna sida av problemet har tagits upp bl. a. av August Ahlhorn som uttrycker det så: En del av den energi, som av barnet skulle användas till att omforma dess inreasta luster i den riktning som den vuxne avser med ett förbud, övergår vid bestraffningen i trotskänsla och direkt motstånd mot den vuxnes avsikt. Uppfostran barnet med mildhet kan denna trotskänsla inte uppstå. Barnets helige energi står då i omformningsarbetets förfogande. Denna lösa av uppfostran är alltså mera ekonomisk. Slutligen gäller det emellertid vilket slutmal man avser, ett trotsinställt barn eller motsägelse.

För de flesta barn är biotta förlust av föräldrarnas eller värdarnas kärlek — uttryckt på olika sätt — alldeles nöj för att de skola längta efter att genom sin bittring återställa det goda och trygga förhållandet. Denna förlust känns för dem öttast som det bittraste straff. Men den inpräglat icke hat och därmed skuldskänslor, som i sin tur kunna leda till nya försöcker.

C. H.

VISITÄRTJÄNST

Bagarstegen

HORNSGATAN 37 — Tel. 564. 7000
FOLKUNGGATAN 65 — " 73 37
GÖTGATAN 52 — " 533.09

BOKBINDERI

Holmströms Bokbinderi

Hänngatan 34, G. g.
Rekommenderas för allt arbete inom branschen. Billiga priser. Snabb leverans.
Göddigt arbete.
Ring 99 37 och vi hämta.

DAMFRISERING

Sigrid Aastrup

Lagholmsn. 26. — 46 67 00

Brudklädel

Ömsorgfullt och skicklig behandling.

DAMKONFEKTION

OLGA SJÖGREN

DAMKONFEKTION
Timmermanns 13. Tel. S. 121.65
Nyheter i sjuklår och Änare klänningar.

BRUDTUSTYKSLÄR

Otto A. Olsson

MODESALONG
Hänngatan 24 (bista). Tel. N. 61.85
Finner Ni de bästa Parisöverhettarna i Kapor och Klänningar.

DESINFEKTION

A. B. Bitch Desinfektion

Karlavagnsplan 9
Tel. 1118.30. Stockholm.

Florentine

Sigrid Wilrog
Birgers Järlogsgatan 37. Tel. 2:145 56

Sockholms Pressningsanstalt

Karlavagn 66, STOCKHOLM
Telefon O. 4991
Lifvare pressning, kemiskt tvätt och färgning av kläder, och arbetstidens av tackarna undergarant. Hjälpsten och hemsnö.

HANDARBETEN

Firma HANDARBETSAFFÄREN

(I. OLSSON)
KARLAVAGEN 12. — F. O. Odögatan 17.
Tel. 192.17.

HEMINREDNING.

KEM. TVÄTT, PRESSNING

Sockholms Pressningsanstalt

Handlurs Kaffe

Mästersamlagsgatan 63. Tel. 74.48
(Höret av Klara Stora Kvarn)

WEDBLAD & AKERLUND

KAROLINSKA KÄRSTEN 9
Tel. 115 30

SNICKAREVERKSTAD

EKLUNDS Snickeriverkstad

Yaglingagatan 7, i t. n. b. Tel. 889 14
Allt inom verk. Möbeleroverbyggnad, ompolering, ombekant och omfärgningar.
Nya möbler på beställning.

KONDITÖRI

Hildurs Kaffe

Mästersamlagsgatan 63. Tel. 74.48
(Höret av Klara Stora Kvarn)

MODEAFFÄR

ESTER M. PERSSONS

MODE, PÄLS & HÅNDSKAFFAR
95 GÖTGATAN 39 — Tel. 564. 301.69
Obs! Inneh. av affären sedan år 1903.

REVISIONSBYRÅ

BOKFÖRING

Bokförl. Deklarationer, Upplysningar av räknetskaper, Siffergranskningar o. dyl. ut föres snabbt och säkert till billiga priser, under full säkerhet.

WEDBLAD & AKERLUND

KAROLINSKA KÄRSTEN 9
Tel. 115 30

K. S. BERGLING

Druckholmsn. 142
Närholmsn. 106
Tel. 212 98

YRKESVAL OCH KRIMINALITET.

(Forts. fr. sid. 1).
»Osterriksk skrämslstudent varit i Falun, han var släktingar i Sverige och under samtlets gång får jag veta att det inte är utan att han d. och då långt ut digen!

»Vår anstalt är en treklång av skol-, verkstads- och samkvämsliv och vår uppgift är att göra pojkarna lyckligare genom arbete», säger ingenjör Schürer. »Arbetets stora betydelse i uppfostran är ju inte nägot nytt, men som yrkesfördjvare i Kaiser Ebersdorf har man fått inblick i det intima sammanhang mellan felaktigt yrkesval och moraliskt ursäpande — och det är på denna punkt som vi gjort våra viktigaste iakttagelser.»

Jag vill ge några exempel: En pojke sattes i urmarklädd därtill att förklara händelsevis genom bekant förtä till lämpligt tillfälle att placera honom. Pojken saknar handfärdighet och en del andra färdigheter som detta yrke fordrar och trots att han bemödar sig när han ingen vart — kan inte göra sig gällande genom det han protesterar. Måster tror att han är lat och ovilja, han grålar och gnar på honom och till följd av alla mislyckade försök förlorar pojken fullständigt tro på sig själv. Till slut blir han förtvålad och rymmer. Han förs inte gå hem utan börjar vagabondera, svälter och — stjälar. Vi ha haft typiska fall. Vid den psykologiska undersökningen visade det sig att pojken saknade alla för yrkeslivet nödvändiga anlag. Som han var stor och kraftig kom han i bagarlära, där han kunde sig tillfreds och belåten och arbetade bra. Han är »utes ingen och klågar sig fint.

Omvänt förhållande: en pojke född utan större äktenskap — modern dog utan att vilja uppge faderns namn — kom till bönder och fick sprätta dynga. Det var en pigg och vassa grabb som kunde var förstod att det arbete han höll på med stod under hans begävningsnivå. Han blev ifrågan sig, om de flesta bli som ej känna något inre sammanhang mellan anlag och arbete. En vacker dag gav han sig iväg, gav sig på luften, kom till Wien och råskade i dilligt sällskap. När han kom till oss var han som ett litet vildgjur, slogs och bet ifrågan sig. Det enda han reagerade för var frågan: Vad vill du bli?

du blir? — »Skräddare» kom svaret ögonblickligen. Han sattes i lära och var efter tre månader istånd att avlämna masterprov. Ett tempo ökade i årens malar. Han är nu en ansedd och frägningsrikt arbetare som säkert snart har följande årtal. I båda fallen var pojkarnas försöme ett direkt utslag av felaktigt yrkesval. Vi ha kommit till den slutatsen att en människas som kommer i ett yrke vilket står i absolut motsats till hans eller hennes kroppsliga och själsliga fallenheter, är fördä predestinerad för kriminalitet.

För att alltså finna det i alla avseenden rätta arbetet för pojkarna undersöka vi dem psykologiskt efter de modernaste metoderna. De komma alla vid inträdet i den s. k. ingångsgruppen oberoende av ålder och kunskafer. Här är de först systa med småsaker, vad som helst, och under den tiden försöker vi bara att vinna deras förtroende. Man är helt enbaldt skygglig mot dem, så att de se att man vill dem väl och att de alltså kunna vara ogenerat och utan opposition på alla frågor. — Den första frågan gäller: Vad vill - du bli? — Varför vill du bli det? — Denna fråga bevaras skriftligen och herr Schürer visar en del av dessa svar, som han ordnat i under olika typiska grupper. De återgåvas här, men utan såvål ortografiska som kalligrafiska egenheter!

1 Okunnighet om yrket: »Jag vill bli bagare för jag är inte så värdt starkt och jag tycker om ett litet trevligt jobb.»

(Pojken har förmodligen sett modern baka kringlor eller dylikt och dömt bagaryrket därefter. Det är som bekant ett ytteligt ansträngt arbete som fordrar särskilt stora kroppskrafter.)

2 Överlärd nöjdhetsdålig yrkesökans: »Jag skulle vilja bli skomakare för min morfar var skomakare och mamma tycker att det är ett bra yrke.» (Här måste naturligtvis undersökas om pojken också har anlag härfor.)

3 Ötdyg vilja: »Jag tror jag vill bli smed eller också lastarbete eller skräddare. Kanske grovbetare, då får man göra lite av varje.»

(Pojken vet tydligen inte vad han vill bli. Dessa fall öra svåra att angöra. Här är noggrann undersökning viktig.)

4 Där nöden dikterat: »Jag vill bli bagare för då har man alltid något att äta och också arbet, för äta måste ju folk alltid göra.» (Dessa svar var ganska rådande — pojken såg fullständigt utsvalten ut — när han kom till oss.)

5 Praktisk inställning: »Jag vill gärna bli barberare för jag har en farbror som har en rakstuga och den får jag nog ära en gång.» (Tydigen en ung materialist — men det är dock ett praktiskt skäl som bör lutas i övergående i dessa arbetslösa tider.)

6 Klar och tydlig yrkesökans: »Jag vill bli mekaniker och ingen anet. Jag har hjälpt till vid en mekanisk verkstad och har redan» (här följer ordentlig beskrivning på vad han gjort och kan göra.)

Enligt dessa fyra önsningar prövas pojkarnas kroppsförster, färdighet, intelligens, färdighe, ögonmått, etc. (Naturligtvis ärens läkarundersökning.) — En pojke utan färdighe och ögonmått bör t. ex. inte bli skomakare. Han ser ej genast skällnad på liderbitarna och sätter ihop skor i olulärfärdige biter, förväxlar de olika delarna etc., varvid yrket önddligt förslås. Den som reagerar slägg för ljus och ljud får ej bli chaufför, o. s. v.

En sak som vi måste ta hänsyn till är att bestämda yrken medför stora frestelser. Det säger sig självt att läsemednes yrke ej är lämpligt för den som har anlag för inbrott. Ej heller plåstlagarens. Till dessa yrken måste vi ha ordentligt folk. Det torde vara av intresse att veta att 40 % av alla internationella berömda inbrottslagare ha utgått ur metallindustrin — läsmädder och blocklagare. De som vilja bli kypare eller över huvud taget gå in för hotellbranschen måste ha en solid och fast karaktär. De stå mitt uppe i nöjeslivet och dess frestelser: oärlighet, alkohol, osedlighet. Vi släppa oärliga våra pojkar dit — bara om övredtygiga anlag och en öfvertygig karaktär är förhanden. Bedragare och skojare kallas avlägsna från alla köpskap. Den som har anlag för att dricka och slåss bör inte bli bagare. Den starka hetta och nattarbetet fresta till alkohol och ty följande slagsmål (obs. starka karlar!).

— De pojkar som ha visat abnorma anlag (homosexuallitet) avrådas från att bli frisörer, barbers och heroskräddare.

S. k. »Hochstapler»-naturer ha sitt eget kapitel. (Det är ganska betecknande att det ordet ej finns på svenska, förmodligen sakna vi anlag härfor. Lexikonet försäkr storvindlare, bedragare, skojare — och alla tre orden passa in till en del, men läcker ändå inte begreppet.) Hochstapler, »högtalare» som herr Schürer uttrycker sig, är någon som med stor skicklighet gör sig för att vara förmer än han är — och som drar fördel därav. Det är oftast pojkar med stark fantasi, skådespelarlag och olust för arbete. De öra svåra att göra något av trots att de öre begåvade. Vi nå oftast bättre resultat med mindre begåvade, men arbetsintresserade pojkar. Ett annat svar

fall är faktisktvara. Förmodligen därtill att i både dessa fall försärens sammanhang med en viss tankar, etc. En av våra pojkar var en ohjälplig vagabond. Han rymde ideligen från hemmet och skrev sedan vykort från olika länder, där han försäkrade att han tog sig fram på fullt hederligt vis med sin fiol. Ett par gånger hämtades han — men rymde igen, kunde omöjligt vara följande på en plats. Sista gången skrev han: »Hil vintern kommer jag nog till bakka!» — Det gjorde han också och vi lyckades åntligen få plats åt honom som resande i musikinstrument. Annu så länge håller han sig hyggigt. Det är nämligen att märka, att en svag dos av den farliga egenskapen mestadels verkar befordrande för det beträffande yrket! Så t. ex. är en »Hochstapler» (i betydelse skaka) i allmänhet en bra agent för att tjäna pengar på andra sätt.

Till ofarlige yrken räknas vi trädgårdsmästare, lanbrukarsbetare, anickare, skomakare m. fl. Örhört viktigt är det att prova yrkeschauffören fallenhet psykologiskt, en sak som numera hos oss i Osterrike är obligatoriskt. Man har märkt att det åter och åter är desamma chaufförerna som förtfalla. Vissa tyder på att de äro för örlämliga för yrket. Som det alltid är svårt att frlåta en människas hennes yrke, bör man i stället gå förebyggande tillväga och hindra henne att välja det oriktiga.

Vår anstalt har följande verkstader där pojkarna fullt fackmässigt utbildas: skomakeri, skrädderi, bageri, vattinriktning, anickar- och målarverkstäd, bleck- och plåstlagarverkstäd. T. o. m. en rakstuga och ett litet lanbruk. För de minderåriga en skola.

När de öre färdiga att lämna Kaiser Ebersdorff komma de till en utomstående »misters» för att avlämna sitt pröv så att de inte behöva följias av amсталten stämpe genom hela livet. Vi släppa ingen pojke som inte har en plats — och för honom är det ett stort förtä om öra oss från sin nya plats.

»Ser Ni ynglingen därtörra — utan överall — bland de större pojkarna? Han är bara här på besök. Har inget hem och förlästar sin fritid hos oss... i ungdomsfängelset Kaiser Ebersdorff!»

E. B. G.

»Tänk att det finns sådana människor än på vår jord! Människor med sådan barnslig, bokstavlig tro på Gudns ord», skriver D.: Laura Petri i Husmodern om

Anna Roos

Hennes lev och livsgränning.
Tecknade av
VISEN NYSTRÖM.
Med 39 illustrationer.

Svenska Dagbladet:
»En uppbygglig och en minnesbok.»

Elin Rydberg i Föreläsningstidningen:
»Man kan vara förtäckad för att ha läit oss lära känna ännu en god kvinna i vårt land... Mätte denna kvinnohistoria ännu många läsare. Den är värd detta.»

Häft. C: 3, 75, 10, 5 kr.
I varje bokhandelt.
Lindblads Förlag, Uppsala.

»Den nya tiden»

av
MAUD FREDRIKSDOTTER.
Pris 2: 25 kr.

»Upprillande krafter strömmar därtill från örens. — — — Den lilla boken är värd att läsas och ägas.»
Honoric Helmerin i Tidevarvet.
»Det kanske vackraste och bästa i denna bok är behandlingen av de religiösa tankarna.»
Andrea Lindstedt i Idan.
»... griper genom sin naturliga frisiskt och förtäelse för livet och sitt optimeriska sinnadag.»
M. S. F. i Quo Vadis?
»Ett visst yrke får genomgå innehåll. Man kommer ibland att tänka på indiska skåldar.»
Eva v. Holst i Hertha.

2 NYA BÖCKER!

Gaby Byberg:
EN KVINNA: Pris kr. 3: 50.
— en sjungande förtärtglädje —
»... Vi boja oss för det mod, den häres av —»
General Paul von Schoenich:
MILN FÖRGÖRESE MED MILITÄRISMEN: Pris kr. 2:—
Från tyskan: Fil. D:r G. Bohlin.
— en sällsynt fängande, en skälstytt lärorik och nyttig bok —
Böckerna erhållas i bokhandeln eller direkt från vårt förlag.
FREDENS FÖRLAG.
Kannikaregatan 38, Stockholm.

TIDEVARVET

REDAKTION:
Telefon N. 48 42. Mottagningstid 10—12.
EXPEDITION:
Telefon 182 43.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m. Postgiron 15 44.
PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:—, kvartal kr. 1:50. Lösningsumma 15 öre.
ANNONSPRIS:
1 text 25 öre per millimeter.

hushållskassan blir drygare till jul —

Underligt, inte sant — annars brukar man alltid till sin lednad konstatera, att man inte har tänkt på julen i tid. Men det har blivit liksom anordnande i år: Hushållskassan kommer bestämt inte att göra mig så stora bekymmer den här julen, ty pengarna ha blivit dryga.

jag köper nu kooperativt

»stort upplagd, omsorgsfullt genomtänkt, följordigt utförd.»

skriver Torsten Fogelqvist i D. N. om

Agnes von Krusenstierna:

HÖSTENS SKUGGOR

(Del III av Frökamnan von Fahlen)

7: 50

BONNIERS